

УДК 436.546.1

І.В. ЛУКАЧ, д-р юрид. наук, доцент, професор кафедри господарського права
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

РОЗВИТОК ПОНЯТТЯ ПРО КОНКУРЕНЦІЮ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПРАВОВИХ ДОКТРИНАХ

Ключові слова: конкуренція, конкурентне право, картельне право, картелі, монополія, гарвардська школа права, чиказька школа права.

Досліджено становлення та розвиток поняття про конкуренцію в американській та європейській правових доктринах. Визначено, що ці наукові думки вплинули на становлення законодавств різних зарубіжних країн, у т. ч. України. Особливу увагу приділено трансформації конкурентних заборон у контексті ринкової доцільності.

Вступ. Поняття конкуренції на юридичному рівні визначити досить важко, оскільки переважно це економічна категорія, а право обслуговує зазначену категорію. З позиції економіки конкуренція — це економічні відносини між суб'єктами господарювання на ринку, результатом яких є певний стан ринку, за якого можлива свобода вибору для споживачів та суб'єктів господарювання і виключений вирішальний вплив окремого суб'єкта господарювання на ринок. Із суб'єктивної сторони конкуренція — це вільні та правомірні дії суб'єктів господарювання змагального характеру, засновані на власних досягненнях і спрямовані на одержання переваг над іншими суб'єктами господарювання та, зрештою, максимального прибутку [1, с. 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти доктрини конкурентного права різних країн висвітлювали О.В. Безух, О.О. Бакалінська, Н.М. Корчак. Однак потребує комплексного розуміння розвиток доктрини конкурентного права саме через призму його впливу на конкурентне законодавство.

Метою статті є дослідження розвитку доктрини конкурентного права через призму його впливу на конкурентне законодавство.

Результати дослідження. Часто в юридичній та економічній літературі наводять визначення конкуренції за Адамом Смітом. Це не зовсім коректно, оскільки сам геніальний економіст його не давав, однак активно аналізував зміст і характеристики конкуренції, особливо у гл. 7 кн. 2 «Про природну та ринкову ціну товарів» класичної праці «Дослідження про природу та причини багатства народів» [2]. Лише в 1950-х рр. нобелівський лауреат у галузі економіки Дж. Стіглер вивів п'ять основних умов конкуренції з праці А. Сміта:

- 1) конкуренти повинні діяти незалежно, а не у змові;
- 2) число конкурентів, потенційних або наявних, має бути достатнім, щоб виключити надприбутки;

3) економічні одиниці мають бути достатньо обізнані щодо ринкових можливостей;

4) повинна бути свобода (від соціальних обмежень) діяти відповідно до цього знання;

5) необхідно достатньо часу, щоб напрям і обсяг потоку ресурсів стали відповідати бажанням власників[3].

У свою чергу, Дж. Стіглер розумів ідеальну ринкову конкуренцію як стан, коли є невідома кількість торговців (при цьому ніхто з них не контролюється і не зазнає значного впливу попиту і пропозиції), які діють незалежно на ідеальному ринку. На ідеальному ринку торговці знають всю цінову пропозицію [4, с. 286].

Інший відомий американський економіст М. Портер визначав п'ять сил конкуренції: загроза появи продуктів-замінників; загроза появи нових гравців; ринкова влада постачальників; ринкова влада споживачів; рівень конкурентної боротьби [5].

У науковій літературі викладено підхід щодо наявності двох моделей конкурентного законодавства: американської та європейської. Згідно з американською моделлю антитрестівське законодавство спрямовано на заборону монополій і містить також норми щодо захисту від недобросовісної конкуренції (на нашу думку, це твердження є поверхневим і не відображає дійсної ситуації у США, про що йтиметься нижче). В європейській моделі законодавство, спрямоване на боротьбу зі зловживаннями монополістичного характеру та забезпечення контролю за діяльністю монополій, співіснує із законодавством про захист від недобросовісної конкуренції [6, с. 6].

На думку В.В. Рокоссовської, за усього різноманіття національних особливостей можна виокремити три основних елементи антимонопольного регулювання, що становлять сутність антитрестівського законодавства США, конкурентної політики ЄС, а також країн Азії, Латинської Америки, Східної Європи, Росії та інших країн світу. Ці елементи визначені основними сучасними видами обмежувальної ділової практики і становлять сукупність норм, спрямованих на недопущення та припинення антиконкурентних (обмежувальних) угод; усунення зловживань панівним становищем на ринку; контроль за економічною концентрацією [7, с. 6].

Не можна оминати увагою наявність ще однієї системи — китайської, специфіка якої

полягає у курсі на «досягнення комунізму через капіталізм». Антимонопольне законодавство Китаю насамперед має на меті підтримку національного виробника і захист інтересів державного сектору економіки. Тобто воно спрямоване проти надмірної експансії зарубіжного капіталу, якщо це заважатиме інтересам Китаю [8]. Незважаючи на прогрес нового законодавства у галузі конкурентної політики, Китай і досі дотримується протекціонізму у державному секторі економіки.

Однак, якщо через специфіку законодавства будь-якої країни визнавати унікальним правове регулювання ним конкурентних відносин, ми будемо не в змозі виокремити відповідні законодавчі моделі. Дійсно, законодавство України відрізняється від законодавства Росії чи ЄС, але воно більшою мірою тяжіє до європейської моделі дозволів, ніж до американської моделі заборон. Таким чином, на сьогодні можна визначити дві основні моделі конкурентного законодавства — американську та європейську, а решта країн мають свої особливості у регулюванні конкурентних відносин.

Більше того, підґрунтям американських шкіл є, фактично, дослідження саме європейських економістів. Зокрема, перегляд підходу до класичного ринку та конкуренції почався з робіт неокласичних економістів. Проста неокласична модель вільного ринку виходить із того, що виробництво і розподіл товарів, послуг на конкурентних вільних ринках підвищують рівень соціального забезпечення. Відповідно до цієї моделі нові фірми можуть вільно виходити на ринки і конкурувати з наявними фірмами, або якщо говорити юридичною мовою, немає бар'єрів для входу на ринок. Ефективність розподілу ресурсів відома як «оптимум Парето» (за ім'ям італійського економіста Вільфредо Парето). Відповідно до критерію Парето (критерію зростання суспільного добробуту), рух у бік оптимуму можливий лише за такого розподілу ресурсів, що підвищує рівень добробуту принаймні однієї людини, не завдаючи шкоди нікому іншому. У багаторегіональній системі оптимум (за В. Парето) становить безліч варіантів розвитку економіки, коли не можна поліпшити ситуацію в одних регіонах, не погіршуючи становища інших. Проблема, однак, у тому, що різні оптимальні варіанти неоднаково вигідні для окремих регіонів. Тому, якщо які-небудь регіони досягнуть вигідніших для

себе позицій, діючи самостійно або в коаліції з якимись іншими регіонами, це неминуче призведе до конфлікту. Ядро багаторегіональної системи — це безліч таких варіантів розвитку, у здійсненні яких зацікавлені всі регіони, у тому розумінні, що їм не вигідно виокремлюватися із системи поодиночі або створивши коаліції [9, с. 38].

Виробнича ефективність у контексті наведеного означає, що суспільство робить усе можливе. Вільні ринки призначені для заохочення тих, хто наполегливо працює та наближає застосування суспільних ресурсів до межі виробничих можливостей [10].

Динамічна ефективність передбачає постійне змагання, дослідження, розробку і впровадження інновацій для збереження споживацької аудиторії. Наведене походить із теорії австрійсько-американського політолога Й. Шумпетера, який вважає інновацію засобом підприємця отримати прибуток. Науковець не лише запровадив поняття «динамічний підприємець», а й аргументував, що саме такий підприємець є «джерелом кон'юнктурних коливань». Аналізуючи причини таких коливань, Й. Шумпетер уперше в економічній науці обґрунтував і охарактеризував «нові комбінаційні зміни у розвитку», які відповідають зміні розвитку виробництва і ринку [11, с. 55, 56]. Саме цей учений надав визначення понять «ефективна конкуренція» та «ефективна монополія». Не всяка конкуренція, на думку Й. Шумпетера, є ефективною для суспільного економічного розвитку. Ефективною він вважає лише ту конкуренцію, яка стимулює запровадження нових продуктів, нових технологій, нових джерел збагачення, нових форм організації виробництва. Ці нововведення вчений називає інноваціями та зазначає, що найкращі умови для їхнього здійснення мають великі компанії та їх монополістичні об'єднання, оскільки монополістичний прибуток може бути ефективним способом накопичення коштів для здійснення відповідних інвестицій [12].

Сьогодні найвпливовішими школами із конкурентного права у світі є американські школи, що пов'язано з бурхливим розвитком конкурентного права у США. Їм притаманний тісний зв'язок з економічними теоріями, саме тому варто, на нашу думку, звернути увагу на основні американські школи у галузі конку-

рентних відносин, що найбільше вплинули на формування законодавства США.

Гарвардська школа. Основу для розвитку Гарвардської школи права становили роботи професора Гарвардського університету Едварда Чемберліна «Теорія монополістичної конкуренції» та найвідомішої у світі жінки-економіста, англійки, професора Кембриджського університету Джоан Робінсон «Економічна теорія недосконалої конкуренції». Обидві зазначені праці побачили світ у 1933 р. Е. Чемберлін досліджував процес синтезу конкуренції та монополії, результатом якого є монополістична конкуренція. Суть монополії — у контролі над пропозицією. Учений визначає продавців як монополістів, кожен із яких формує своє коло покупців завдяки диференціації товару, наділеного певною ознакою, що вирізняє його товар з-поміж товарів інших продавців. За такої диференціації покупці об'єднуються з продавцями не випадково і безладно, а на основі вибору, який базується на перевагах [13, с. 93].

Розглядаючи ознаки диференціації товару (упаковку, фірмову марку, рекламу, умови реалізації, репутацію продавця тощо), Е. Чемберлін у такий спосіб виокремлює нецінові чинники конкуренції. Диференціація продукту, на його думку, дає змогу невеликим чи середнім торговцям і виробникам конкурувати з великими суб'єктами господарювання. По суті, Е. Чемберлін започаткував дослідження конкуренції як динамічного явища. Монополію науковець розуміє як нормальний результат конкурентної поведінки фірм та об'єктивну рису ринкової системи [13, с. 93].

На противагу наведеному Дж. Робінсон дає критичну оцінку відмінній від вільної конкуренції моделі ринку, яку вона називає «недосконалою конкуренцією». На її думку, результат такої конкуренції — поява великих об'єднань, які поглинають фірми-конкуренти, а збільшення розмірів одиниці управління обов'язково спонукає до ще більшої несправедливості у розподілі багатства. Це засвідчує необхідність вирішення дилеми — ефективність чи справедливість. Принциповою для того часу стала висловлена англійською вченою думка про можливість державного регулювання цін за певних умов. Дж. Робінсон пов'язувала монополію не лише з ринком, а й з процесом виробництва. Розглядаючи монополію на ринках чинників виробництва, зо-

крема праці, вона запроваджує поняття монополії — монополії покупців. Незважаючи на певні відмінності у підходах до аналізу конкуренції, варто констатувати, що і Е. Чемберлін, і Дж. Робінсон одними з перших обґрунтували сутнісну модифікацію механізму ринку та продемонстрували видозміни конкуренції за нових умов. Проте у зазначених працях не було висвітлено змін, що відбувалися у суспільстві на той час. Виникла лише теоретична можливість констатувати «недосконалість» нової конкуренції порівняно із досконалою конкуренцією у зв'язку з фактором монополізації ринків [12, с. 96].

Професор Гарвардської школи права Едвард Масон визначив монополізм як економічну та юридичну проблему, яку можна вирішити лише завдяки спільній праці юристів та економістів [14, с. 42]. На нормативному рівні Гарвардська школа відмовилася від досягнення ідеальної конкуренції [15, с. 23]. На думку Дж. Кларка, не на всіх ринках треба досягати конкуренції, оскільки на деяких із них відсутність конкуренції компенсується іншими факторами. Ця теорія отримала назву «виконуваної конкуренції», для якої основним критерієм є зменшення різниці між короткотривалим впливом (наприклад встановлення завищених цін) і довготривалими тенденціями (створення монополій) [16, с. 242].

У числі принципових позицій Гарвардської школи варто назвати такі:

1. Модель досконалої конкуренції має бути доповнена реалістичнішою моделлю недосконалої конкуренції та олігополії;

2. Дослідження потрібно зосередити не тільки на самому суб'єкті господарювання, але й на всій галузі, в якій діє цей суб'єкт;

3. Метою має бути не досконала, а виконувана конкуренція;

4. Оцінку конкуренції варто надавати не за допомогою логічно-дедуктивного методу, а з урахуванням наявних фактів [15, с. 30].

До 1970-х рр. теорія виконуваного ринку була основною для наукових пошуків юристів і економістів США та істотно вплинула на реформування законодавства, яке відійшло від принципу суворої заборони обмеження конкуренції, однак прихильники цієї теорії були проти створення монополій.

Чиказька школа. Чиказька школа зайняла контр-позицію стосовно Гарварду і взяла за ос-

нову теоретичну працю «Парадокс антитрасту» (1978 р.) Р. Борка, підґрунтя якої становлять такі тези: 1 — головною метою конкурентного регулювання повинні стати максимізація прибутку та добробут споживачів; 2 — тільки логіка ефективності має лежати на шляху визначення стандартів антитрестівського регулювання.

Відомий представник Чиказької школи — юрист Р. Познер вважав, що в основі формування антитрестівського законодавства лежить популізм [17, с. 258—259]. На відміну від представників Гарвардської школи, учений підтримував ідею концентрації компаній, оскільки це дає переваги для споживачів. Натомість досягнення конкуренції через обмеження в укладенні великими компаніями між собою угод суперечить принципу свободи договору [17, с. 261].

Економіст Р. Борк стверджував, що первинною метою антимонопольного законодавства є економічна ефективність, добробут споживача, зокрема благополуччя та захист конкуренції, а не конкурентів. Таким чином, хоча і було проголошено заборону картелів, що встановлюють ціни та визначають розподіл ринків (які у свою чергу створюють монополії), як стверджується, виключення практики вертикальних угод і цінової дискримінації не завдає шкоди споживачам і не може бути заборонено. Парадокс антимонопольних органів полягає в тому, що правове втручання штучно завищених цін конкурентів є неефективним захистом від конкуренції [17, с. 258].

Варто наголосити, що теорія фокусування на вигоді для споживача, розроблена Р. Борком і Р. Познером, поступово почала впливати на практику Верховного суду США. Отже, сьогодні американська правозастосовна практика зосереджена на пріоритеті інтересу споживача, а не компанії. Книга судді Р. Борка «Парадокс антитрасту» стала основою для створення єдиного стандарту Чиказької школи права для аналізу антитрасту — стандарту добробуту споживача. Найбільша цінність зазначеної роботи полягає в тому, що Р. Борк пояснює важливість добробуту споживача для суду з економіко-політичних позицій [18]. Цю книгу процитовано вже у понад ста судових рішеннях США, зокрема у рішеннях Верховного суду США: *Continental Television v. GTE Sylvania*, 433 U.S. 36 (1977), *Broadcast Music*

Inc. v. Columbia Broadcasting System, Inc., NCAA v. Board of Regents of Univ. of Oklahoma, Spectrum Sports, Inc. v. McQuillan, State Oil Co. v. Khan, Verizon v. Trinko, Leegin Creative Leather Products, Inc. v. PSKS, Inc.

Висновки. Таким чином, вплив Чиказької школи на розвиток американського законодавства та практики аж до 1990-х рр. був дуже значним, що мало прояв у деяких популістських змінах конкурентного законодавства, зокрема переході від повного обмеження картельних угод до їх законодавчої регламентації. У США 1990—2000 рр. було описано багато інших теорій конкуренції, таких як теорія спірних ринків, теорія гри, теорія транспортних розходів, які переважно базувалися на поєднанні вчень Гарвардської та Чиказької шкіл.

У контексті правового регулювання конкуренції варто згадати нобелівського лауреата М. Фрідмана, одного із головних розробників монетаристської доктрини, що принесла йому значну популярність і вплинула на перегляд у 1970—1980-х рр. монетарної політики центральних банків, головним чином у США. М. Фрідман відомий своїми дерегулятивними поглядами, зокрема щодо конкурентного права: «На початку своїх досліджень як прихильник вільної конкуренції я повністю підтримував антимонопольне законодавство. З часом я дійшов висновку, що антимонопольне законодавство завдає набагато більше шкоди, ніж приносить користі. Тому було би краще, якби його не було, якби ми його позбулися» [19].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кулішенко В.С. Захист від неправомірного використання ділової репутації суб'єктів господарювання у конкуренції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2003. 26 с.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. URL: <http://books.efaculty.kiev.ua/isekvc/2/k1.g7> (дата звернення 09.09.2017).
3. Стиглер Дж. Совершенная конкуренция. Исторический ракурс. URL: http://economicus.ru/cgi-ise/gallery/frame_rightn.pl?type=in&links=../in/stigler/works/stigler_w4.txt&img=works_small.gif&name=stigler (дата звернення 09.09.2017).
4. Stigler G.J. Perfect competition, historically contemplated. The essence of Stigler (ed. by Kurt R. Leube, Tomas Gale Word). Hoover Institution Press, Stanford, 1986. 378 p. URL: <http://books.google.com.ua/books?id=IHyH67vsDmgC&pg=PR26&ots=1ujNbe53N5&dq=stigler%20competition&pg=PR5#v=onepage&q=stigler%20competition&f=false> (дата звернення 30.08.2017).

5. Porter M.E. On Competition. URL: http://www.12manage.com/methods_porter_five_forces_ru.html#userforum (дата звернення 30.08.2017).
6. Бакалінська О.О. Захист економічної конкуренції: організаційно-правові засади державного управління: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 18 с.
7. Рокоссовская В.В. Развитие международно-правового сотрудничества в области конкуренции: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2004. 24 с.
8. Bush N. Chinese Competition. Policy It takes more than a law. *The China Business review*. URL: <http://www.chinabusinessreview.com/public/0505/bush.html> (дата звернення 30.08.2017).
9. Раковська-Самойлова Г.Х. До питання про інтеграційні та дезінтеграційні процеси в економіці. *Механізм регулювання економіки*. 2012. № 4. С. 36—40.
10. Competition law theory. URL: <https://www.revolv.com/main/index.php?s=Competition%20law%20theory> (дата звернення 08.09.2017).
11. Бабенко В.А. Концептуализация понятия «инновация» как средства совершенствования эффективности функционирования сельскохозяйственных предприятий. *Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сіл. госп-ва. Сер.: Екон. науки*. 2012. Вип. 125. С. 53—60.
12. Венгер В.В. Конкуренція в ринковій економіці: генезис теоретичних концепцій. *Ефективна економіка*. 2014. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3623> (дата звернення 09.09.2017).
13. Чемберлин Э. Теория монополистической конкуренции (Реорганизация теории стоимости). Москва, 1996. 349 с.
14. Cseres K.J. Competition law and consumer protection. The Hague: Kluwer Law International, 2005. 450 p.
15. Bergh R., Camesasca P.D. European competition law and economics: a comparative perspective. Antwerpen, Goringer, Oxford, 2001. P. 23. URL: <http://books.google.com.ua/books?id=yOZUjZpXtBIC&printsec=frontcover#v=onepage&q=&f=false> (дата звернення 30.08.2017).
16. Clark J.M. Toward a concept of workable competition. *The American economy review*. 1940. № 2. P. 241—256.
17. Peritz R.J.R. Competition policy in America: history, rhetoric, law. Oxford Press, 2000. 41 p.
18. Priest George L. The Abiding Influence of the Antitrust Paradox. URL: http://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/643 (дата звернення 17.08.2017).
19. Фридман М. Почему бизнес стремится к саморазрушению? URL: <http://www.inliberty.ru/library/105-pochemu-biznes-stremitsya-knbspsamorazrushyshenyu> (дата звернення 09.09.2017).

REFERENCES

1. Kulishenko V.S. Zakhyst vid nepravomirnoho vykorystannia dilovoi reputatsii sub'iektiv hospodariuvannia u konkurentsii: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Dnipropetrovsk, 2003 [in Ukrainian].
2. Smit A. Issledovanie o prirode i prichinah bogatstva narodov. URL: <http://books.efaculty.kiev.ua/isekvc/2/k1.g7> [in Russian].
3. Stigler Dzh. Sovershennaya konkurentsia. Istoricheskiy rakurs. URL: http://economicus.ru/cgi-ise/gallery/frame_rightn.pl?type=in&links=../in/stigler/works/

- stigler_w4.txt&img=works_small.gif&name=stigler [in Russian].
4. Stigler G. J. Perfect competition, historically contemplated. The essence of Stigler (edited by Kurt R. Leube, Tomas Gale Word). Hoover Institution Press, Stanford, 1986. URL: <http://books.google.com.ua/books?id=1HyH67vsDmgC&lpg=PR26&ots=1ujNbE53N5&dq=stigler%20competition&pg=PR5#v=onepage&q=stigler%20competition&f=false>
 5. Porter M.E. On Competition. URL: http://www.12manage.com/methods_porter_five_forces_ru.html#userforum
 6. Bakalins'ka O.O. Zahyst ekonomichnoi konkurentsii: organizatsiino-pravovi zasady derzhavnoho upravlinnya: avtoref dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2003. [in Ukrainian].
 7. Rokossovskaya. V.V. Razvitie mezhdunarodno-pravovogo sotrudnichestva v oblasti konkurentsii: avtoref. diss. ... kand. yurid. nauk. Moskva, 2004 [in Russian].
 8. Bush N. Chinese Competition. Policy It takes more than a law. *The China Business review*. URL: <http://www.chinabusinessreview.com/public/0505/bush.html>
 9. Rakovs'ka-Samojlova H.H. Do pytannya pro intehratsiy-ni ta dezintehratsiy-ni protsessy v ekonomitsi. *Mehanizm rehulyuvannya ekonomiky*. 2012. № 4. P. 36-40. [in Ukrainian].
 10. Competition law theory. URL: <https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Competition%20law%20theory>
 11. Babenko V.A. Kontseptualizatsiya ponyatiya «innovatsiya» kak sredstva sovershenstvovaniya effektivnosti funktsionirovaniya selskohozyaystvennykh predpriyatiy. *Visnyk Khark. nats. tekhn. un-tu sil. hosp-va. Ser.: Ekon. nauky*. 2012. Vyp. 125. S. 53-60 [in Russian].
 12. Venher V.V. Konkurentsiiia v rynkovii ekonomitsi: henezys teoretychnykh kontseptsii. *Efektivna ekonomika*. 2014. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=-1&z=3623> [in Ukrainian].
 13. Chamberlin E. Teoriya monopolisticheskoy konkurentsii (Reorganizatsiya teorii stoimosti). Moskva, 1996. [in Russian].
 14. Cseres K.J. Competition law and consumer protection. The Hague: Kluwer Law International, 2005.
 15. Bergh R., Camesasca P.D. European competition law and economics: a comparative perspective. Antwerpen, Goringer, Oxford, 2001. P. 23. URL: <http://books.google.com.ua/books?id=yOZUjZpXtBIC&printsec=frontcover#v=onepage&q=&f=false>
 16. Clark J.M. Toward a concept of workable competition. *The American economy review*. 1940. No. 2. P. 241—256.
 17. Peritz R. J. R. Competition policy in America: history, rhetoric, law. Oxford Press, 2000.
 18. Priest George L. The Abiding Influence of the Antitrust Paradox. URL: http://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/643
 19. Fridman M. Pochemu biznes stremitsya k samorazrushe-niyu? URL: <http://www.inliberty.ru/library/105-pochemu-biznes-stremitsya-knbspsamorazrushyshenyu> [in Russian].

Надійшла 01.10.2017

I. В. Лукач

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, г. Киев

РАЗВИТИЕ ПОНЯТИЯ О КОНКУРЕНЦИИ В АМЕРИКАНСКОЙ И ЕВРОПЕЙСКОЙ ПРАВОВЫХ ДОКТРИНАХ

Исследовано становление и развитие понятия о конкуренции в американской и европейской правовых доктринах. Определяется, что эти научные мысли повлияли на становление законодательства многих стран, в т. ч. и Украины. Особое внимание уделено трансформации конкурентных запретов в контексте рыночной целесообразности.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентное право, картельное право, картели, монополия, гарвардская школа права, чикагская школа права.

I. V. Lukach

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF COMPETITION IN AMERICAN AND EUROPEAN LEGAL DOCTRINES

The article examines the formation and development of the notion of competition in American and European legal doctrines. It is determined that these scientific ideas influenced the formation of both the legislation of foreign countries and the Ukrainian one. Particular attention is paid to the transformation of competitive prohibitions in the context of market expediency.

Keywords: competition, competition law, cartel law, cartels, monopoly, Harvard Law School, Chicago School of Law.